

БЪЛГАРСКИЯТ ЧЕРКОВЕН ВЪПРОС

Възбуденият за независимо священство въпрос занимава днес най-много български народ. Той е веки наблизил да се реши в полза българьом. Фанариотско священство, ако и да се намери в крайна отчайност, йеще обаче не престава, употребляящо хитролукави сплетки, да би могло да възпрепятствова българское народно дело. Тия фанариоти, както е знайно, не жалят ни срьбро, ни злато, ни стидят ся от безчъстни постъпки, употребляят лъжи, клевети, предателства и все друго, що може една чърна и врагу предадена душа да измисли, само да би могли да постигнат цел си, т. е. да остани пак българский народ в техни окови и священи вериги и да го угнятеват и съблечат тый ненаказано, кьту едного роба, както е било то в разстояние на два и више векове! Фанариоти освен свои си средства подпомагат ся на това и от свободни гърци, кои явно показаха в първое появление на тойзи въпрос, че им ся то много от близо кьсае и докача ги дълбоко на сърце им. Тий тогава в атински сенат явно говориха и имаха няколко си заседания, разсъждающе и решающе, чи било една от най-големи нужди да предуземи Гърция всяко средство и мерки, да би предупредила и угасила разпространяемаго болгаризма, защото иначе голяма грьцка идея ся губи! И действительно свободни гърци на това имат право.

Проминалии съвременни работи го доказват. Всеки, кой е прочитал и знай грьцкая нова история, вижда очевидно, а и живи йеще свидетели имами, чи грьцкая за свобода първа идея ся е развила във Фенер от фанариотски князи, кои бяха достигнали на тяхч инове споряд патриаршия и хранеха ся от нея, т. е. от българска сиромашка сълза и кръв. Фенерское священство в 1821 г., както е знайно, иска и вътре в Цариград

да ся възбунтува противо султанова власт и да учрьди пак византийски престол тамо; но за счастье българского народа това фенерско в престолний град съзаклатие ся откри и великодушний султан Махмуд предупреди всяко зло, кьту повеле да обесят патриарха Григория и други няколко си фанариоти владици и миряни. От него время фанариотизъм угасна за время. Свободная же днес Гърция, ако и да е сполучила да ся освободи и има всеки малкое си кралевство, обаче тя никога не е забравила фанариотская първа идея, коя днес наричат голяма грьцка идея, и никоги не е прекъсала тайни си сношения с фанариотско священство. Най-голяма надежда за свободни гърци е фанариотско священство! И за това прочутий учен богослов Фармакиди, кьту чу, чи българи ся отказват веки общенародно от фенерска патриаршия, дойде му внезапно нападение и кьту от гръм ударен умря! За това в Атински сенат явно се говори, стават заседания и разсъждава ся о тому българскому делу, да би на всеки начин го угасили и удавили!

Това трябва да знаят добре българи и така да вземат нужния мерки в постъпки си.

Истина, чи тойзи въпрос е голям, важен и труден за българи; но големина, важност и трудност беше, додето ся възбуди един път и ся докара до което ся днес положение намери. Сега веки работа е угладена и докарана в път. Българи изпълниха законно и мирно всички нужни за това постъпки; отказаха ся от грьцкаго священства сички въобще съгласно и общенародно, дадоха и принесоха надлежнии власти писмено праведное и законное си исканье, отрядиха си по евангелским правилам священоначалника, чьловека, кого цял народ иска, избра и припозна не само устно, но и писмено; нарядиха си общонародна комисия за тая работа, събират се в общонародни събори и заседания, разсъждават и вършат все, що е нужно за тая работа; а то всичко ся изпълни без мълви, без раздори и с най-голямое благочиние и тишина; с една реч, наши българи почнаха и следоват това народно дело както един образван европейски народ. Но що остава йеще да ся свърши това народно българско дело? Остава йеще най-главное! А то е да ся потвърди от Н. В. султана, днешнаго им милостиваго владетеля, и тогава веки дело ще ся увенчай с желаемий успех.

Нека разгледами тая работа малко нещо и в политическа точка и да видим каква важност има за отоманска Порта особно и въобще за другия сили.

Отоманская Порта кѣту знае и помни йеще добре фенерски от 1821 постѣпки и кѣту гледа, чи освободившая се Гърция еже-дневно ся труди да положи в действие оная съща фенерска постѣпка и сама й надежда е фенерско священство, трябва ли и може ли да не изпълни българское желание — да им потвърди независимост священства, кое ще й бѣди една най-добра гаранция за в бѣдѣщност и ще прекрати пѣт свободним грѣкам за разпространение мечтайнаго еленизма в турска Европа? Българское исканье не е ли основано на стария права, коих са им дали първи султани и кои сега ся потвърдяват от хатихумаюна всякому в Турция народу? Н. В. човеколюбивий султан, както и цяла Европа, не ищат ли изпълнение хатихумаюна?

А Европа, коей е познат веки тойзи въпрос, а най-паче Англия, коя е убърнала и особно внимание на това, не може ли да размисли, чи един народ, кой ся брой више от шест милиона, кѣту един пѣт тържествено изхвърли от църква си имя грѣкофанариотскаго патриарха, замени го със своего си българина, направи и изпълни благоразумно сички изискаеми за това постѣпки, той народ може ли търпя веки да подпадне пак под власти грѣкофенерскаго священства? Може ли той народ веки оттук нататѣк да мирува за това нещо? Не може ли Европа да размисли, чи кога ся породи и развие в одного народа една общенародна мисъл, а най-паче религиозна, чи то е веки невъзможно да ся угаси, и той народ в противен случай ще предпочете да изгуби и най-драгоценно си нещо, само да добие желанье си? Нямами ли такива тысящи примери, и стари и днешни йеще?

Ние ся надеими, чи чѣловеколюбивое намерение Н. В. султана и благоразумних му министров скоро ще дадат желаемий конец на това праведно и законно искане българского народа; а и благоразумие европейских сил ще бѣде в помощ на това, а най-паче Англия, коя най-първа е убърнала особно внимание на това.